

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

**„НАУКА, ОСВІТА,
СУСПІЛЬСТВО
ОЧИМА МОЛОДИХ”**

Матеріали II Всеукраїнської
науково-практичної конференції
студентів та молодих науковців

**17-18 травня 2007 року
м. Рівне**

Рівне – 2007

УДК 001+37+316.3

ББК 72

Н 34

Рецензенти:

С.С. Пальчевський – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Рівненського державного гуманітарного університету

А.Я. Бомба – доктор фізико–математичних наук, професор кафедри інформатики та прикладної математики Рівненського державного гуманітарного університету

Н 34   Наука, освіта, суспільство очима молодих: Матеріали II Всеукраїнської науково–практичної конференції студентів та молодих науковців 17–18 травня 2007 року, м. Рівне. – Рівне: РВВ РДГУ, 2007. – 206с.

Збірник містить матеріали доповідей студентів, магістрантів, здобувачів, аспірантів, вчителів та викладачів провідних ВНЗ України. В публікаціях висвітлені актуальні питання педагогіки, психології, методики викладання окремих дисциплін у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах, особливості розробки та використання в освіті, науці, інших галузях прикладного програмного забезпечення.

Для студентів та магістрантів вищих навчальних закладів, вчителів та психологів загальноосвітніх навчальних закладів, наукових та педагогічних працівників.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 27.04.2007р.)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2007

© Автори, 2007

рисом юнацького віку є підвищення інтересу до моральних цінностей, їх усвідомлення і переживання (Б.Г. Ананьєв, А.В. Дмитрієв, І.С. Кон і ін.). В зв'язку з цим юнацький вік є найбільш сприятливим для ефективного формування пріоритетних цінностей.

Безумовно, виховуючи молодих людей, ми не в змозі дати їм готові життєві рецепти. Їх немає і не може бути. Вони індивідуальні для кожного конкретного випадку. Наше завдання – намітити їм правильні життєві орієнтири. Здійснивши аналіз різноманітних концептуальних підходів до розуміння і класифікації поняття „цінності” у категоріальному апараті філософії, соціології, педагогіки, психології, ми дійшли висновку, що на основі інтеріоризованих суб'єктом цінностей здійснюється регуляція поведінки, соціальна адаптація та базується вся діяльність людини. Тому навчально – виховний процес у ВНЗ повинен спрямовуватися на формування ціннісної сфери індивіда шляхом використання позитивного потенціалу цінностей, які набули даного статусу в процесі еволюції людства.

Список використаних джерел:

1. Ігнатенко П.Р. Аксиологія виховання: від термінології до постановки проблеми // Педагогіка і психологія. – 1997. – №1. – С.118 – 123.
2. Мойсею Н.Є. Педагогіка. – К., 2001.
3. Савченко Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді // Рідна школа. – 2005. – №8. – С.39 – 41.
4. Слостенін В.А., Чижикова Г.И. Введение в педагогическую аксиологию. – М.: Академія, 2003. – 192с.
5. Тепла О. Ціннісний компонент у системі вищої освіти // Нові технології навчання: Науково – методичний збірник. – 2005. – Випуск 40. – С.39 – 45.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ЗАДАЧІ В СТРУКТУРІ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ З ФІЗИКИ

Юрій Пархоμεць – студент

Галатюк Ю. М. – к.п.н., доц.

Рівненський державний гуманітарний університет

Як свідчить практика навчання фізики в школі, проведені нами бесіди з вчителями фізики, однією з проблем організації фронтальних лабораторних робіт є низький рівень пізнавальної активності учнів. Їх навчальна діяльність, як правило, носить репродуктивний характер.

Для вирішення даної проблеми пропонуємо виконувати лабораторну роботу в контексті розв'язання експериментальної задачі. Такий підхід дозволяє розвивати проблему дослідження і лабораторна робота набуває творчого, дослідницького характеру.

Постановка експериментальних задач дозволяє досить просто показати учням фізичні закони в дії, встановити об'єктивність фізичних законів і закономірностей, познайомити їх з використанням фізичних явищ і процесів у повсякденному житті, побуті та на виробництві. Тобто, метою експериментальних задач є виробити в учнів стійкі переконання: фізичні знання потрібні для того, щоб їх продуктивно застосовувати на практиці.

Метою нашого дослідження є: визначити і дослідити ефективні засоби та прийоми організації фронтальних лабораторних робіт на основі експериментальних задач при вивченні фізики.

Виходячи з мети, в дослідженні вирішуються наступні завдання:

1. Опрацювати психолого – педагогічну літературу.
2. Дослідити можливості активізації навчальної діяльності в процесі виконання лабораторних робіт в структурі розв'язання експериментальних задач.
3. Розробити методіку організації лабораторних робіт на основі експериментальних задач.
4. Розробити методичні моделі лабораторних робіт.
5. Провести педагогічний експеримент.

Організація виконання лабораторних робіт виконується за такою методикою, яка складається з таких етапів:

- 1.Формулювання проблеми у вигляді експериментальної задачі.
- 2.Розробка моделі експерименту.
- 3.Проведення експерименту. Аналіз і оформлення результатів.
- 4.Самоконтроль і корекції.

Кожний із вищевказаних етапів вимагає від учня виконання певної сукупності дій, які можна розділити на репродуктивні, пошукові і творчі. Кількість таких дій характеризує рівень складності окремого етапу. Рівень проблемності кожного етапу визначається ступенем невідповідності знань, умінь і особистих якостей учня етапу.

Розробка моделі експерименту передбачає виконання таких дій:

- 1) добір приладів та матеріалів для експериментального вимірювання фізичної величини; 2) пошук можливих варіантів проведення експерименту; 3) вибір з цих можливих варіантів експерименту технічно найпростішого, який може забезпечити найвищу точність результату; 4) проектування експериментальної установки, її схеми; 5) складання плану виконання досліду; 6) вибір засобів фіксації результатів вимірювань і спостережень.

Для експериментальної перевірки розробленої методіки проведення лабораторних робіт був організований педагогічний експеримент. Здійснено дослідно – експериментальну роботу, щоб виявити та дослідити

ефективність і результативність впливу оновленої методики на розвиток інтересу та пізнавальної активності школярів в умовах реального навчального процесу.

Для отримання кількісних даних після вивченої теми, з якої проводився констатуючий експеримент, пропонувалися контрольні роботи учням експериментального та контрольного класів. Отримали по три зрізи.

Проведена статистична обробка одержаних даних. Були дані відповіді на дослідницькі гіпотези. Інформація оброблялась таким чином, щоб її можна використати іншими дослідниками. За допомогою математично-статистичних методів вона перетворилася у вторинні дані – середні значення, показники значущості.

Педагогічний експеримент показав, що середній бал в класі де проводилася розроблена методика вищий ніж в звичайному. А це в свою чергу підтверджує, що рівень засвоєння знань в експериментальному класі вищий ніж в контрольному. Звідси можна зробити висновок, що дана методика є ефективною, про що свідчать результати досліджу.

Список використаних джерел

1. Бугаев А.И. Методика преподавания физики в средней школе. Теоретические основы. – М.: Просвещение, 1981. – 288 с.
2. Буров В.А., Зворыкин Б.С., Покровский А.А., Румянцев И.М. Фронтальные лабораторные занятия по физике в средней школе. – М.: Просвещение, 1970, –216с.

ПСИХОЛОГО – ФИЗИОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МЕЖПРЕДМЕТНЫХ СВЯЗЕЙ В ОБУЧЕНИИ

Сейдаметова Ленора Наримановна, магистрант

РВУЗ «Крымский инженерно – педагогический университет»

Успешность обучения ребенка во многом зависит от количества имеющихся у него ассоциативных связей между фактами, событиями, явлениями, помогающими быстро и точно как воспроизводить в памяти ранее усвоенные знания, так и овладевать новыми. В формировании этой способности межпредметным связям принадлежит важная роль.

Психологические основы межпредметных связей были заложены учением академика И.П. Павлова о динамическом стереотипе и второй сигнальной системе. Физиологическим механизмом усвоения знаний И.П. Павлов считал образование в коре головного мозга сложных систем временных связей, которые он отождествлял с тем, что в психологическом плане ассоциации – это связи между всеми формами отражения объективной действительности, в основе которых лежат ощущения. «Все обучение заключается в образовании временных связей, – пишет он, – а это есть мысль, мышление, знание» [2;500]. Для установления дифференцированных и прочных временных связей решающее значение имеет образование в коре головного мозга очагов оптимальной возбудимости. Образование этих очагов зависит от интенсивности раздражителя. Эта интенсивность, по И.П. Павлову, зависит, в свою очередь, от воздействий, которым подвергался индивидум ранее.

В результате отражения объективной действительности в мозгу человека складывается сложная система постоянных и временных связей, обеспечивающая единство поведения человека, системность его знаний о мире, – динамический стереотип. Эта система динамична, изменяется под влиянием новых воздействий. Вместе с тем она обладает и относительной устойчивостью, необходимой для функционирования человека как биологического и социального существа.

Раскрыв нейродинамическую основу ассоциаций и показав ее системный характер, И.П. Павлов всю психическую деятельность вплоть до высшего ее проявления – мышления – трактовал в плане своей концепции как ассоциативную деятельность. «Наша умственная деятельность, – писал он, – главнейшее основана на длинной цепи раздражений, на ассоциациях» [2, с.503].

Всякое обучение сводится к образованию новых связей, ассоциаций. Новые знания вступают в многообразные связи (ассоциации) с уже имеющимися в сознании сведениями, которые были получены в результате обучения и опыта. В свое время Л.С. Выготский в работе «Исследования научных понятий в детском возрасте» писал, что «всякая новая ступень в развитии обобщения опирается на обобщение предшествующих ступеней. Новая ступень обобщения возникает не иначе, как на основе предыдущей» [1; 302]. Он экспериментально установил, что предшествующая мыслительная деятельность, способствовавшая формированию обобщений, «не аннулируется и не пропадает зря, но включается и входит в качестве необходимой предпосылки в новую работу мысли» [1; 305].

Развитие идей И.П. Павлова об ассоциативной природе умственной деятельности тесно связывает процесс усвоения знаний с их применением, то есть усвоение и применение знаний трактуются как две стороны единого процесса ибо учащийся может в полной мере усвоить только то, что он пытался реализовать в своей учебной и практической деятельности, а применение знаний в свою очередь требует аналитического отбора материала нескольких различных учебных предметов.

По мнению Ю.А. Самарина, локальная ассоциация, являясь начальной стадией знаний учащегося, представляет собой сложную ассоциативную систему разнообразных ощущений и их следов. В результате дальнейшего шага по пути к познанию локальные ассоциации, объединяясь и взаимоподчиняясь, образуют частносистемные ассоциации, которые отражают предметы и явления более полно и с разных сторон. Поэтому межсистемные или межпредметные ассоциации приобретают первостепенное значение в формировании ума человека. «Лишь межсистемные ассоциации, в конечном счете, обеспечивают единство, целостность личности как единство мировоззрения и поведения» [4, с. 298].

Ю. А. Самарин показує, що істини формування міжпредметних асоціацій знаходяться всередині навчального предмета, так як в його системі існують «зародки» ряду інших навчальних предметів. Встановлення зв'язів між навчальними предметами в процесі викладання є необхідним педагогічним умовою для формування цілісних і системних знань учнів [3; 298].

Багато дослідників гостро ставлять питання про необхідності спеціального навчання дітей раціональними методами рішення мислительних завдань, причому вони підкреслюють, що ці методи (аналіз, узагальнення, порівняння, доказальство і т.д.). «Чим розумніший чоловік, – пише К.К. Платонов, – тим далі він бачить наслідки своїх дій» [3, с. 8].

Міжпредметні зв'язи знаходять своє відображення не тільки в змістовому, але й в процесуальному аспекті. Можливість переосвітити знову формуються вміння і нові знання виробляє такі якості, як вміння планувати дії, організовувати їх і цілеспрямовано виконувати. Ці якості можна виробляти в процесі вивчення кожної навчальної дисципліни, але значно активніше і послідовніше вони формуються на основі змісту всіх шкільних предметів. А реалізація міжпредметних зв'язів сприяє більш дієвому розвитку опережуючого відображення, яке в свою чергу стимулює розвиток здібностей привертання комплексно пов'язаних знань.

Багаточисельні дослідження психологів підтвердили і конкретизували положення І.М. Сеченова: «Через голову людини в процесі всієї його життя не проходить ні єдиної думки, яка не була б з'єднана з елементами, зареєстрованими в пам'яті. Навіть так звані нові думки, що лежать в основі наукових відкриттів, не становлять винятку з цього правила» [4; 441]. На основі цих особливостей навчання повинно бути побудовано таким чином, щоб формувати у учнів здібність відтворювати раніше засвоєні знання для кращого запам'ятовування нового матеріалу: зв'язи зміцнюються і стають багатобічними тільки при певних вправах в процесі навчання.

Визнання рефлексивної – асоціативної природи мислення визначає розуміння процесу засвоєння знань школярами як процес формування складної системи асоціацій, що відображає зв'язи між предметами і явищами реальної дійсності. Естественно, що реалізація міжпредметних зв'язів не може вирішити всіх складних завдань навчання. Тому активна робота кожного вчителя по посиленню, розширенню і углубленню міжпредметних зв'язів є одним з важливих шляхів комплексного рішення проблем навчання і виховання школярів. Особливою формою організації навчального процесу, що включає реалізацію міжпредметних зв'язів, є інтегрована технологія, яка в останні часи знаходить все більше застосування в початковій школі.

Таким чином, з допомогою багатобічних міжпредметних зв'язів учні оволодівають високими ідеями шкільних предметів. При цьому створюється цілісна наукова система знань, що мають високу ступінь усвідомленості, мобільності і міцності, формується світогляд як вищий синтез основ наук, мистецтва і мислення.

Список використаної літератури

1. Виготський Л.С. Вибрані психологічні твори. М., 1956.
2. Павлов І.П. Вибрані твори. М., 1950.
3. Платонов К.К., Голубев Г.Г. Психологія. М., 1997
4. Самарин Ю.А. Окремі психології розуму. М., 1989 .
5. Сеченов І.М. Вибрані філософські і психологічні твори. М. – Л., 1989.

ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕМАТИЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ УЧНІВ У КОНТЕКСТІ ПРОГРАМОВАНОГО ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ

Сидяк Ю.С., магістрант,

Мислінчук В.О., канд.пед.наук, ст.викл.

Рівненський державний гуманітарний університет

У шкільній освіті взято курс на гуманізацію й демократизацію навчання, на формування особистості як найвищої соціальної цінності. За таких умов принципово важливими є питання позиції та місця кожного школяра у цілісному педагогічному процесі. А це потребує вдосконалення змісту, форм і методів навчальної діяльності учнів і на цій основі створення та використання нових педагогічних технологій, що стосуються не лише організації навчання, а й впровадження нових підходів до оцінки навчальних досягнень школярів.

У педагогічній практиці проблема контролю знань учнів має широке наукове обґрунтування та високий ступінь дослідженості (І.С. Булах, Н.М. Буринська, М.Г. Дайрі, О.С. Котлярова, Р.Ф. Кривошапова, Н.Д. Наумов, І.Т. Огородніков, Л.О. Одерій, В.О. Онишук, В.Г. Разумовський, М.М. Ржецький, В.Л. Рісс, О.Ф. Силютіна та інші). Для дидактичних досліджень попередніх років більш властивим було судження, що суб'єктом контролю – оцінної діяльності є вчитель, бо саме він здійснює перевірку знань, умінь та навичок, починаючи з поточної і завершуючи тематичною. За такого підходу оцінна діяльність розглядалась як односуб'єктна, й ігнорувалась можливість об'єктивного оцінювання школярами власних навчальних досягнень.

З усією очевидністю доводиться констатувати, що традиційне оцінювання не виконує самоорганізаційних функцій щодо систематичної навчальної праці, воно є епізодичним і непослідовним. У шкільній практиці ця ланка є чи не найслабшою, бо потоково – епізодичне опитування учнів, традиційне виставлення оцінки за чверть, як правило, не відображають справжнього рівня знань учнів. У 90 – і роки пошук нових підходів до оцінювання навчальних досягнень школярів посилює увагу до рейтингу. У перекладі з англійської мови

“рейтинг” означає “оцінка”, “ранг”, “положення”. Рейтинговий контроль, його етапи та комп’ютерно – інформаційне забезпечення вивчали А.О. Андрущук, Ю.В. Бондарчук, О.Г. Водолазська, В.А. Козаков, Л.М.Романишина та інші.

І все ж, незважаючи на численні дослідження дидактів і методистів з питання перевірки та оцінки знань, тематичний контроль знань школярів в умовах рейтингового оцінювання не був предметом комплексного наукового дослідження, далеко не всі аспекти цієї проблеми розкрито. Передусім це стосується визначення умов здійснення тематичного контролю, а саме: основних елементів знань теми, змісту тестів успішності, оцінювання завдань контрольної роботи тощо. В останні десятиріччя активізувалась діяльність навчальних закладів освіти й окремих учителів у напрямку впровадження рейтингового оцінювання. Педагогічний досвід колективів, окремих учителів, які впроваджують рейтингове оцінювання, дають підставу для з’ясування загальної методики зазначеного оцінювання знань учнів. Здійснення теоретичного аналізу праць дидактів, психологів, методистів та вивчення педагогічного досвіду дають змогу передбачити, що, об’єднавши тематичний контроль і рейтингове оцінювання, можна допомогти успішній реалізації функцій контролю у навчанні.

У процесі дослідження встановлено, що до впровадження технології тематичного контролю в умовах рейтингового оцінювання необхідно провести наступну підготовку: 1) відокремлення блоку навчального матеріалу, об’єднаного змістом (на основі програми, календарного плану та змісту підручника); 2) виділення в ньому відносно самостійних підблоків, визначення завдань, складання структурної схеми або таблиці; 3) структурування навчального матеріалу на окремі елементи знань та умінь і систематизацію змісту (виділення законів, наукових ідей, теорій, визначень, термінів, понять, фактів тощо); 4) конструювання відрізка навчального матеріалу (теми, блоку, модуля); підбір матеріалу для повторення, встановлення міжпредметних зв’язків; 5) планування комплексу педагогічних завдань; 6) підбір методів, прийомів стимулювання пізнавальної активності учнів і засобів формування мотивації, в тому числі диференційованих (рівневих) домашніх завдань; 7) створення проблемних ситуацій, системи запитань.

Слід відмітити, що рейтингову оцінку учня доцільно розглядати як комплексний показник результатів урочної та позакласної роботи. Таким чином, рейтингова оцінка з дисципліни складається із суми балів поточних перевірок робіт (самостійні роботи, фізичні диктанти, тести, лабораторні роботи тощо), тематичних робіт (аудиторна контрольна робота, тематичний залік, практична робота тощо) та додаткових балів (за участь в олімпіаді, науково – дослідницька робота, реферат, науково – практична конференція тощо).

Опрацювання змісту вимог дозволило скласти перелік знань та умінь учнів з кожної навчальної теми, формування умінь у процесі вивчення конкретної теми. Він базується на основних елементах знань, які класифікували на міжпредметні, внутрішньопредметні, нові, перспективні. Цю класифікацію використовували для викладання навчального матеріалу в узагальненому вигляді, для систематизації і поглиблення знань учнів з попередніх тем, а також для визначення взаємозв’язку між основними елементами знань. Взаємозв’язок елементів знань дав можливість групувати їх на елементарні структурні організації навчального матеріалу (блоки). Наступним кроком у розробці технології тематичного контролю знань учнів в умовах рейтингового оцінювання було визначення організаційних та методичних засобів впровадження тематичного контролю знань учнів. Таким чином, з самого початку вивчення теми учням стають відомими рейтингова величина теми та її складові. Отже, контроль набуває відкритості, посилюється його стимулююча функція.

Рекомендуємо тематичний контроль здійснювали, обравши 100 – балів як максимальну кількість балів за весь навчальний рік. Розглянемо методику визначення рейтингового місця учня на прикладі вивчення розділу "Квантова фізика". На підставі аналізу шкільної програми 11 – го класу, ми зробили висновок, що одинадцятикласники повинні засвоїти 113 основних елементів знань (100%). Кожна тема має свій індивідуальний перелік елементів знань. Наприклад, тема 1 “Світлові кванти. Дії світла” налічує 36 елементів знань (32%), тема 2 "Фізика атома" охоплює 30 елементів знань (27%), тема 3 “Фізика атомного ядра” налічує 26 елементів знань (23%), тема 4 "Елементарні частинки" – 21 елемент знань (18%). В межах 100 – бальної шкали для здійснення тематичного контролю знань учнів була визначена рейтингова величина кожної навчальної теми. Рейтингова величина теми (РВ_т) визначалась за формулою:
$$РВ_t = \frac{\sum a_m}{\sum b} \cdot 100\%$$
, де $\sum a_m$ – сума

елементів знань теми; $\sum b$ – сума елементів знань за навчальний рік. Так у 11 – го класу РВ_т теми 1 склала 30 балів, РВ_т теми 2 – 50 балів, РВ_т теми 3 – 20 балів. Для забезпечення об’єктивності тематичного контролю під час рейтингового оцінювання нами були чітко визначені мета перевірки, виділено базові елементи знань, складено сигнатуру перевірки і визначено порядок виконання дій при перевірці, розроблено систему контрольних завдань рівнів складності, визначено вартість контрольних завдань і сумарну оцінку в балах за виконане завдання. За особливі успіхи у вивченні предмета (участь у роботі предметних гуртків, факультативів, позакласній та позашкільній роботі з фізики, участь та перемога в олімпіадах) до одержаного рейтингу учню додається від 2 до 50 преміальних балів. 20 преміальних балів учень міг одержати за засвоєння теми в межах значно ширших, ніж передбачалося навчальною програмою, або якщо він активно виконує обов’язки лаборанта, консультанта. Аналогічні узагальнення можна зробити на всі теми вивчення курсу фізики. Однак, слід зауважити, що кількість перевірок робіт в окремих темах (ПР_т) виявилась різною, оскільки вона залежить від суми елементів знань теми $\left(ПР_t = \frac{\sum E_i \cdot \Gamma}{238} \right)$, де $\sum E_i$ – кількість елементів знань теми, Γ – години,

ЗМІСТ

Секція 1. Молодий педагог

1. <i>Аблаева З.Р.</i> Социально – философские проблемы компьютеризации	3
2. <i>Аблітарова А.Р.</i> Проблеми формування полікультурної компетентності дошкільників в умовах трансформаційних процесів	4
3. <i>Аблязізова Г., Анафієва Э.Р.</i> Двухязычное образование младших школьников в поликультурном пространстве.	6
4. <i>Анафієва Е.Р.</i> Проблема формування вимовних умінь та навичок у молодших школярів.	8
5. <i>Балдинюк О., Побірченко Н. С.</i> Шляхи оптимізації культурно – дозвільної діяльності підлітків	10
6. <i>Бекирова Л.Э.</i> Особенности формирования готовности учителей начальных классов к применению интерактивных технологий обучения.	12
7. <i>Білик О., Яциур М. С.</i> Інтерактивні технології в профорієнтаційній роботі з учнями початкових класів.	14
8. <i>Борисюк І.А., Коваль В.В.</i> Методика проведення нестандартних уроків з математики.	15
9. <i>Войтович І.С.</i> Застосування психологічних тестів для дослідження рівня сформованості пізнавальних умінь.	17
10. <i>Войтович О.П.</i> Впровадження і розв’язування міжпредметних пізнавальних задач з фізики.	18
11. <i>Гаврюсєва Т.</i> Методика розробки тестових програм для використання в умовах кредитно – модульної системи навчання.	19
12. <i>Галатюк Ю. М.</i> Про гуманізацію вивчення природничих дисциплін в сучасній школі	20
13. <i>Герасименко Т.</i> Соціально – педагогічні перетворення в контексті дошлюбної підготовки молоді.	21
14. <i>Глинюк І., Войтович І.С.</i> Підвищення інтересу до вивчення хімії в загальноосвітніх закладах.	22
15. <i>Дикало В.І., Комаровська О.А.</i> «Національне виховання» та «етновиховання» в сучасній етнопедагогіці.	24
16. <i>Дорожко Т., Гавриш І.В.</i> Особливості конструювання занять евристичного типу	25
17. <i>Дякович Л.А., Яциур М.С.</i> Роль політехнічних загальнотрудових вмінь в професійному самовизначенні учнів основної школи	26
18. <i>Євтушенко Н.М., Кирильчук Ю.В.</i> Використання інтерактивних технологій при формуванні політехнічних знань та вмінь в учнів 8 – 9 класів на заняттях трудового навчання.	27
19. <i>Зброжек Д., Яциур М.С.</i> Застосування методу проєктів у трудовій підготовці учнів основної школи.	29
20. <i>Зель І.О., Дубровська Л.О.</i> Професійна комунікативна компетентність спеціалістів гуманітарного профілю та її значення у підготовці майбутніх андрагогів.	30
21. <i>Карпенко Н., Палій О.А.</i> Інтеграція змісту освіти як один з шляхів формування професійної компетентності фахівців дошкільної галузі: досвід Швеції	31
22. <i>Катинська Л., Семенов О.О.</i> Педагогічні задачі як засіб реалізації принципу фундаментальності в професійній підготовці майбутнього учителя.	33
23. <i>Ковальчук Т.П., Костюк М.П.</i> Принципи мінімізації ризиків навчально – виробничого травматизму.	35
24. <i>Козак Є.М., Кирильчук Ю.В.</i> Використання інноваційних технологій навчання в зош на заняттях з трудового навчання.	37
25. <i>Козлюк О.А.</i> Вплив сім’ї на формування гуманістичного спілкування у старших дошкільників.	39
26. <i>Крайчук О.В., Соколовська О.П.</i> Вивчення вищої математики студентами нематематичних спеціальностей у контексті Болонського процесу	40
27. <i>Кривець С., Падул Н.О.</i> Теоретичне обґрунтування критеріїв та ознак сформованості інформаційно – пошукової компетентності майбутніх учителів.	41
28. <i>Кудусова А.Ш.</i> Сложности теоретического моделирования гуманистической направленности будущих учителей начальных классов.	43
29. <i>Левчиенюк В.Я.</i> Електронний секундомір для шкільного демонстраційного експерименту.	45
30. <i>Лупенко – Ковтун С.М., Мартіросян Л.А.</i> Нестандартний урок в інтерактивному режимі.	46
31. <i>Матвєєва Н.</i> Школи передового педагогічного досвіду на службі молодим учителям.	48
32. <i>Матвійчук А.Д.</i> Концентроване навчання вищої математики студентів з особливими потребами.	50
33. <i>Матвійчук Н., Сілков В.В.</i> Застосування мультимедійних програмних засобів на уроках математики.	51
34. <i>Мирончук Т., Войтович І.С.</i> Організація хімічних досліджень в домашніх умовах.	53
35. <i>Момотюк Л.Б., Євтух М.Б.</i> Педагогічні умови громадянського виховання молодших школярів.	54
36. <i>Мусяця Л., Сілков В.В.</i> Задачі, як реалізація поставленої мети завдання. Творча робота над ними.	56
37. <i>Павлюк, Р., Сулаєва Н.В.</i> Креативність та педагогічні технології у контексті сучасності.	57
38. <i>Падалка О.І.</i> Формування пріоритетних цінностей у майбутніх вихователів.	58
39. <i>Пархомець Ю., Галатюк Ю.М.</i> Експериментальні задачі в структурі лабораторних робіт з фізики.	59
40. <i>Сейдаметова Л.Н.</i> Психолого – физиологические основы межпредметных связей в обучении.	60
41. <i>Сидяк Ю.С., Мислінчук В.О.</i> Технологічні особливості тематичного контролю знань учнів у контексті програмованого вивчення фізики.	61
42. <i>Сілков В.В., Сілкова Е.</i> Деякі аспекти технології переходу на кредитно – модульну систему підготовки вчителів початкових класів.	63

43. *Стасьонюк О., Левківський М. В.* Науково – дослідницька робота учнів шкільних лісництв у системі профорієнтаційної роботи: досвід Житомирської області. 64
44. *Страхонюк І. П.* Формування професійних інтересів і намірів 66
45. *Троцюк М., Семенов О.С.* Ієрархія ціннісних орієнтацій студентів педагогічного коледжу 69
46. *Холод О.В., Поніманська Т.І.* Педагогічні умови соціалізації дітей 6 – 7 року життя, які виховуються в дитячому будинку. 72
47. *Челишкіна О.В.* Формування професійної спрямованості учнів у процесі трудового навчання 73
48. *Шабаліна В., Сварковська Л.А.* Теоретичні аспекти використання дидактичних ігор у процесі навчання молодших школярів. 76
49. *Шевчук О., Побірченко Н.С.* Педагогічні аспекти діяльності колеги Павла Галагана (1871–1920рр.) . . 77
50. *Якобчук А.Л., Юсенко А.С.* Формування культури праці і реалізація ресурсозберігаючих технологій учнів. 78
51. *Янчук В.В., Сингаївський Д.В.* Формування конструкторських умінь та навичок у старшокласників. . 79
52. *Сяська І.О.* Дослідження рівнів сформованості екологічної свідомості старшокласників. 81
53. *Дем'яненко І.* Використання положень гуманітарної педагогіки як передумова збереження психологічного благополуччя суб'єктів навчального процесу. 85

Секція 2. Молодий психолог

54. *Волювач О.С., Шевченко Н.Ф.* Професійне самовизначення як смисл професійної діяльності 88
55. *Галицька О., Татенко В.О.* Про актуальність суб'єктно –вчинкової парадигми при дослідженні особистісної зрілості. 89
56. *Димченко Н.* Формування психологічної готовності майбутніх менеджерів –економів до професійної діяльності. 90
57. *Зелінська О., Бурдяк В.І.* Протестний потенціал демократичних трансформаційних процесів українського суспільства. 91
58. *Колесник О.М., Горська Г.О.* Особистісна підготовка практикуючого психолога. 92
59. *Куликовська Н.* Функціонування емотивного компонента в семантиці гендерно маркованих фразеологічних одиниць. 94
60. *Міньков Д.* Деякі аспекти соціалізації підлітків у позашкільних навчальних закладах 95
61. *Мосол Н.* До питання формування особистісної готовності до вибору професії психолога. 97
62. *Остапчук Н.О.* Виховання моральних якостей дитини за допомогою метафори. 98

Секція 3. Молодий природодослідник

63. *Белеля М, Мельник В.Й.* Дослідження якості води р. Іква. 100
64. *Кілюшик Т., Грюк І. Б.* Переваги і недоліки використання генетично модифікованих продуктів. 101
65. *Костолович М., Клименко М.О.* Екологічний стан природних ресурсів боліт Полісся 102
66. *Кравчук В., Мельник В.Й.* Проблеми забруднення атмосферного повітря міста Рівне автотранспортом. 103
67. *Максимець Оксана, Грюк І. Б.* Морфологічні зміни сосни звичайної (*Pinus Sylvestris L.*) як індикатор радіаційного забруднення. 104
68. *Мантула М.В., Мельник В. Й.* Дослідження якості води річки Устя. 106
69. *Олексюк В., Шпак В.І.* Життя, віддане науці (природодослідницька діяльність вченого –ботаніка Антонія Анджеївського) 108
70. *Петрук К., Грюк І.Б.* Радіобіологічні реакції рослин. 110
71. *Поніманський Л.В.* Разработка автоматизированной системы управления технологическим процессом по производству древесных гранул. 112
72. *Суходольська І., Мороз Є.П.* Інтродукція популяції пальчатокорінника фукса з природної флори в культуру. 113
73. *Теслюк Н.Я., Лико Д.В.* Пошкодження Каштана кінського (*Aesculus hippocastanum*) у парковому господарстві. 115
74. *Хоменчук Т.С., Тищук В.І.* Дефекти структури кристалів. Види дислокацій. 116
75. *Чернявська О., Грюк І.Б.* Підвищення радіозахисних властивостей хлібобулочних виробів добавками нетрадиційної сировини рослинного походження. 119
76. *Чернявська О., Грюк І.Б.* Забруднення харчових продуктів та шляхи зниження в них рівня токсичних речовин. 120

Секція 4–5. Молодий математик –програміст

77. *Гаврилюк В., Бомба А.Я.* Чисельне розв'язання модельних крайових задач на квазіконформні відображення в областях з неоднорідними включеннями та вільними межами 122
78. *Гаврюсєв С., Сяський А.О.* Математична модель часткового підсилення пластинки з криволінійним отвором двома стержнями в умовах циліндричного згину. 122
79. *Гнедко Н.М.* До питання використання ресурсів Internet в освітніх цілях. 123
80. *Громов Д.В.* Про необхідність вивчення функціональних можливостей інформаційно –пошукових систем мережі Інтернет. 124

81. *Климюк Ю.Є.* Просторові нелінійні сингулярно збудені крайові задачі типу “конвекція – дифузія” . . . 125
82. *Левінська І., Петрівський Я.Б.* Моделювання кінетики газоутворення водню із використанням програмних продуктів комп’ютерної математики. 126
83. *Мимрик Л., Коц І.В.* Математична модель потоку рідини через діафрагми нестандартних розмірів. . . 128
84. *Онищук В.В.* Проблеми захисту інформації в інформаційних мережах. 129
85. *Остачук Н.О., Крайчук С.О.* Додаткові функції задання та побудови графіків в програмі Mathcad. . . 130
86. *Подолець В., Петрівський Я.Б.* Модель фільтраційних процесів при дослідженні наслідків техногенної діяльності. 132
87. *Циганчук Л., Присяжнюк І.М.* Асимптотичний метод розв’язування одного класу нелінійних сингулярно збудених крайових задач типу „конвекція – дифузія – масообмін” 134
88. *Шафран Л., Петрівський Я.Б.* Інформаційно-моделююча система вилугування корисних компонентів. 136

Секція 6. Молодий філолог

89. *Антончук О., Хом’як І.М.* Лінгвістичні основи навчання орфографії в школі. 138
90. *Борицький В., Павлова О.І.* Місце термінології у системі сучасної англійської мови науки. 139
91. *Борицький В., Павлова О.І.* Лінгвістичні особливості медичної підмови сучасної англійської мови. . . . 140
92. *Гриценко А. Пульпер С.О.* Актуалізація опорних знань п’ятикласників у засвоєнні фольклорних творів 142
93. *Качанова Д., Шульжук Н.В.* Стилiстичний аспект дослідження синтаксичної організації творів Олександра Довженка. 143
94. *Смелянська В., Редько В.Г.* Сучасні підходи до планування програми з іноземної мови у початковій школі США. 145
95. *Фрідріх А., Вербець В.В.* Проблема підготовки майбутніх учителів –філологів до дослідницької діяльності в теорії і практиці вищої школи. 146
96. *Халимон І., Редько В.Г.* Умови формування професійної компетентності майбутніх учителів з другої спеціальності “Іноземна мова” 148
97. *Ярута Н.* Вибір героя біографічного твору. 149

Секція 7. Молодий історик

98. *Бородинська Л., Галуха Л.Ю.* Товариство взаємної допомоги євангельських християн у Другій Речі Посполитій. 152
99. *Ворон О.* Німецькі масові організації та їхня роль у суспільно – політичному житті міжвоєнної Чехословаччини. 153
100. *Герасименко О., Безклубенко С.Д.* Вплив традицій міської культури волині на становлення української національної ідентичності 156
101. *Давидчук С., Сеєрова О.В.* Правовий статус російського дворянства згідно жалуваної грамоти 1785 р. 157
102. *Довгалець О., Карпуніна Т.О.* Гривні і куни стародавніх слов’ян. 158
103. *Желізняк В., Гур’янова І.Е.* Україна в глобалізаційних процесах. 160
104. *Іванченко О., Постоловський Р.М.* Виникнення вишеградського трикутника і прийняття декларації 162
105. *Капустін Г.М., Сеєрова О.В.* Сутність явища метаморфічного фаворитизму. 164
106. *Карпуніна Т.О., Гайбонюк В.Д.* Волинь 1939 року: початок українсько – польського протистояння. . . 166
107. *Кравченко О., Побіргченко Н.С.* Історико – дослідницька діяльність Пантелеймона Куліша у 40 – і роки XIX століття. 169
108. *Ліончук О.П., Галуха Л.Ю.* „Майдан” як неінституційований вияв прямої демократії. 170
109. *Маркович В., Сеєрова О.В.* Реалізація анархістської ідеї в контексті революції 1905 – 1907 рр. в Росії. 171
110. *Наумов А.С.* Президентські вибори – 2004 в Росії: причини перемоги В.Путіна 172
111. *Пилипович Т.В., Карпуніна Т.О.* Трагічна доля українців Холмщини періоду 1939 – 1947 рр. в контексті українсько – польських відносин. 174
112. *Писцьо В., Давидюк Р.П.* Причини та початковий етап депортаційних акцій в Західній Україні 1939 – 1941 років. 176
113. *Середюк О.А., Карпуніна Т.О.* Українські землі в складі Польського Королівства і Великого Литовського Князівства. 178
114. *Тимочко І.Б.* Волинське єпархіальне училище у другій половині XIX – початку XX ст. 181
115. *Швець Д., Карпуніна Т.О.* Берестейська унія та її вплив на українську національну еліту. 183
116. *Шмид О., Шеретюк В.М.* Еволюція національної політики царського уряду на Волині в XIX ст. . . . 185

Секція 8. Молодий громадянин держави

117. *Веренько В., Бурдяк В.І.* Участь молоді та молодіжних об’єднань у політичних процесах України: політичний та морально – етичний аспекти. 187
118. *Зайва Ю.А.* Спільна робота дошкільного закладу і сім’ї щодо статево – рольової соціалізації дітей дошкільного віку. 188
119. *Князєв А., Ротар Н.Ю.* Проблема формування політичної компетентності молоді в Україні. 189
120. *Корольова Н., Гавриш І. В.* Педагогічні умови формування національно – політичної еліти молоді. . 190

121.	<i>Ларіна Т., Тезікова С.В.</i> Діяльність професійних об'єднань у вирішенні питання професійної реалізації вчителів у США.	191
122.	<i>Марчук Г.В.</i> Особливості формування основ соціальної поведінки дошкільників.	193
123.	<i>Міркевич В.П.</i> Проблема виховання соціальної компетентності дітей дошкільного віку у теорії і практиці дошкільної освіти.	194
124.	<i>Сливка В.П., Тезікова С.В.</i> Портфоліо як засіб професійного вдосконалення молодого фахівця (за результатами вивчення досвіду США)	194
125.	<i>Сошников А.А., Семькин Н.В.</i> Повышение правовой культуры в г.Донецке и Донецкой области путем реализации специальных программ, на примере Донецкого регионального информационно – правового центра (ДРИПЦ)	196
126.	<i>Удод О.В.</i> Проблеми соціальної адаптації дітей з особливими потребами засобами монтесорі –педагогіки.	197
127.	<i>Цікул І., Ротар Н.Ю.</i> Політична соціалізація як механізм формування гендернорівних орієнтацій української молоді.	198
128.	<i>Черній А.Л.</i> Легітимізаційний синдром суспільно –політичної кризи.	199
129.	<i>Чорний Б., Мармуль Л.О.</i> Ефективна регіональна політика як шлях до економічної єдності України.	200
	ЗМІСТ.	202

Наукове видання

**„НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО
ОЧИМА МОЛОДИХ”**

Матеріали II Всеукраїнської
науково–практичної конференції
студентів та молодих науковців

17–18 травня 2007 року
м. Рівне

Відповідальний за випуск – Войтович І.С.
Комп’ютерна верстка – Войтович І.С.

Формат 60*84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Romans.
Друк різнографний. Ум. друк арк. 25. Тираж 150 прим. Зам № 25/1.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно–видавничого відділу РДГУ
33000 м. Рівне, вул.С.Бандери, 12